

Respons

Russland: Straff for unndragelse fra militærtjeneste

- Hva er strafferammen for unndragelse fra militærtjeneste i Russland?
- Hvor vanlig er det å unndra seg tjenestegjøring?
- Hva er vanlig straffereaksjon for unndragelse?

Bakgrunn

Ifølge § 22 i føderal lov nr. 53-FZ om militærtjeneste (1998) skal menn mellom 18 og 27 år avtjene militærtjeneste. Det er to innkallinger av vernepliktige per år (Andresen 2010, s.12).¹

I 2008 ble vernepliktperioden redusert til ett år (i 2007 ble den redusert til 18 måneder, før det var den to år). Samtidig skal fritaksreglene ha blitt skjerpet på grunn av kortere tjenestegjøring og synkende folketall. Det russiske forsvaret gikk for øvrig gjennom en større moderniseringsreform, Serdiukovreformen, på slutten av 2000-tallet (2009-2012) (Andresen 2010, s.7, 12).

Det er alternativ militærtjeneste i Russland. Den er enten på 21 måneder, eller på 18 måneder hvis den avtjenes på et militært etablissement (IRB 2011). I henhold til det russiske forsvarsdepartementet (som sitert i IRB 2011) er det bare personer som er skikket til ordinær militærtjeneste som kan avtjene alternativ militærtjeneste.

Ifølge § 7 i loven om militærtjeneste (1998) er gyldige grunner for ikke å avtjene militærtjeneste følgende:

- sykdom eller skade som gjør personen uegnet
- alvorlig helsetilstand hos personens far, mor, ektefelle, barn, søsken, besteforeldre eller adoptivforeldre, eller behov for å gå i begravelse til en av de forannevnte
- hindring som skyldes en tvingende omstendighet (force majeure)
- andre grunner som anses gyldige av vernepliktkommisjonen eller av en domstol

¹ Ved 17 års alder blir unge russisk menn registrert i militærregisteret og underlagt medisinske undersøkelser. Når de blir 18 år kan de bli innkalt til militæret (Andresen 2010, s. 12).

Personer som faller inn under en av disse kategoriene skal ikke kalles inn til militærtjeneste (iht. § 23 i loven om militærtjeneste):

- helseårsaker
- avtjener eller allerede avtjent militærtjeneste
- avtjener eller allerede avtjent siviltjeneste
- avtjent militærtjeneste i et annet land
- som har vitenskapelig grad iht. statens kvalifiseringssystem
- som er sønner/brødre av noen som døde i militærtjeneste, døde av skade under militærtjeneste
- dømte, straffedømte eller under etterforskning

Strafferamme for unndragelse fra militærtjeneste

Det er den russiske straffeloven som regulerer forhold som militærnekting og desertering.

Vanlig unndragelse fra militærtjeneste reguleres av straffeloven § 328. Ifølge § 328 er det å motta innkalling til militæret, men unnlate å møte opp, straffbart med bot på 200 000 rubler, tvangsarbeid i opp til to år, fengsel i opp til seks måneder eller fengsel i opp til to år.

Det å forlate tjeneste uten tillatelse i mer enn to dager og ikke mer enn ti dager er i henhold til § 337 straffbart med fengsel i opp til seks måneder eller varetekt i en militær disiplinær enhet i opp til ett år.

Desertering fra militærtjeneste er i henhold til § 338 i den russiske straffeloven straffbart med fengselsstraff i opp til syv år. Desertering fra militærtjeneste med våpen er straffbart med fengselsstraff fra tre til ti år (Straffeloven 1996).

Hvor vanlig er det å unndra seg militærtjeneste?

Unndragelse fra militærtjeneste er svært utbredt. Ifølge den russiske generalstaben unndro mer enn 244 000 vernepliktige menn seg militærtjeneste i 2012. Dette tallet omfatter både personer som mottok innkalling, men som unnlot å møte opp og unndragelse av andre grunner, for eksempel på grunn av medisinske forhold eller utdanning (reelt eller ikke) (Sputnik International 2013).

Tallet for personer som mottok innkalling, men som ikke møtte opp skal i 2012 ha ligget på ca. 9000. Ca. 235 000 skal ha unndratt seg tjeneste ved å unngå å bli kalt inn, dvs. av medisinske årsaker, under utdanning osv. (reelt eller ikke) (Sputnik International 2013).

Utbredt korrupsjon gjør det relativt enkelt å kjøpe seg ut av militærtjeneste. Mange unge menn bruker falske helseerklæringer som de oppnår ved å bestikke en lege eller viser til «studier» for å unndra seg militærtjeneste (Sputnik International 2013; Andresen 2010, s. 19). I 2010 ble en gruppe leger og andre ansatte ved en russisk militærkommisjon i Penza arrestert for angivelig å ha mottatt bestiktelser fra personer som ville unndra seg militærtjeneste. Ifølge daværende politimyndigheter i Penza ble det betalt et sted mellom 100 000 og 150 000 rubler til medlemmer av kommisjonen for utstedelse av offentlig dokumentasjon som bekreftet helseproblemer og dermed sa at personen var uskikket til å gjennomføre militærtjeneste (RFE/RL 2010).

En annen måte å unngå innkalling på er å endre bostedsregistrering i perioden for innkalling og deretter hevde at de ikke har mottatt innkalling (Goble 2011).

Man mener at den faktiske årsaken til at mange unndrar seg militærtjeneste er at de frykter dårlige forhold i militæret og såkalt *dedovsjina*. Dette betyr «bestefedrenes styre» eller «veteranvelde», det går ut på at erfarne soldater trakasserer og mobber rekrutter. *Dedovsjina* er et kjent fenomen i militæret i de fleste land. Denne praksisen fantes også i den røde armé, men utviklet seg til å bli spesielt brutal i det russiske militæret på 1990-tallet (Krainova 2013; Tass 2013; Andresen 2010, s. 14).

Hva er vanlig straffereaksjon for unndragelse?

Landinfo har ikke funnet systematisert tallmateriale på antall straffedømte for unndragelse fra militærtjeneste. Mye tyder imidlertid på at det er få som pågripes og dømmes for unndragelse. I 2011 ble det rapportert om at kun en av 30 militærnektene ble utsatt for strafferettslige konsekvenser (Goble 2011). Ifølge tall fra den russiske påtalemyndigheten fra 2012 skal mellom 600 og 1000 personer ha blitt anklaget for å unndra seg militærtjeneste. 477 personer ble samme år dømt for unndragelse (RFE/RL 2013). Det er uklart om disse tallene relaterer seg til det totale antallet militærnektene på 244 000 eller til de 9000 som skal ha mottatt innkalling, men ikke møtt. Uansett dreier det seg om få domfellelser.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Aleksandrova, L. (2013, 21. november). Draft dodgers may be barred from civil service jobs. *Tass News Agency*. Tilgjengelig fra <http://itar-tass.com/en/opinions/762896> [lastet ned 13. januar 2015]
- Andresen, R.V. (2010, 5. januar). *Conscription in the new Russian army*. Oslo: FFI, dvs. Forvarets Forskningsinstitutt. Tilgjengelig fra <http://www.ffi.no/no/Rapporter/10-00029.pdf> [lastet ned 6. januar 2015]
- Goble, P. (2011, 16. februar). Draft evaders in Russia now so numerous MVD wants army to track them down. *Eurasia Review*. Tilgjengelig fra <http://www.eurasiareview.com/16022011-draft-evaders-in-russia-now-so-numerous-mvd-wants-army-to-track-them-down/> [lastet ned 9. januar 2015]
- IRB, dvs. Immigration and Refugee Board of Canada (2011, 14. november). *Russia: Information on military conscription and exemption from service, including alternative military service for*

Respons Russland: Straff for unndragelse fra militærtjeneste

conscientious objectors. Ottawa: IRB. Tilgjengelig via Refworld
<http://www.refworld.org/docid/5072b6562.html> [lastet ned 6. januar 2015]

- Krainova, N. (2013, 1. oktober). Fall military draft begins with warnings of hazing. *Moscow Times*. Tilgjengelig fra <http://www.themoscowtimes.com/sitemap/free/2013/10/article/fall-military-draft-begins-with-warnings-of-hazing/486859.html> [lastet ned 7. januar 2015]
- [Lov om militærtjeneste] (1998). ФЕДЕРАЛЬНЫЙ ЗАКОН ОТ 28 МАРТА 1998 Г. N. 53-ФЗ «О ВОИНСКОЙ ОБЯЗАННОСТИ И ВОЕННОЙ СЛУЖБЕ» [Federal law of 28 of March 1998 N. 53-FZ «On the military duty and the military service»]. Tilgjengelig fra Garant.ru
<http://ivo.garant.ru/SESSION/PILOT/main.htm> [lastet ned 6. januar 2015]
- RFE/RL (2010, 8. mai). Russian doctors arrested for taking bribes from army recruits. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra
http://www.rferl.org/content/Russian_Doctors_Arrested_For_Taking_Bribes_From_Army_Recruits/2036131.html [lastet ned 7. januar 2015]
- RFE/RL (2013, 1. april). Russian military begins spring call-up. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra
<http://www.rferl.org/content/russian-military-spring-call-up/24944207.html> [lastet ned 7. januar 2013]
- Sputnik International (2013, 13. mars). Over 240 000 Russian men dodged draft last year. *Sputnik International*. Tilgjengelig fra <http://sputniknews.com/military/20130313/179984970/Over-240000-Russian-Men-Dodged-Draft-Last-Year.html> [lastet ned 8. januar 2015]
- [Straffeloven] (1996). УГОЛОВНЫЙ КОДЕКС [Criminal Code]. Tilgjengelig fra Garant.ru
<http://base.garant.ru/10108000/> [lastet ned 7. januar 2015]

© Landinfo 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.